

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

The Legal Nature of FIMI as a Threat to National Security

Olena Kravchenko ¹¹ National Academy of Security Service of Ukraine (Ukraine). Senior Researcher, PhD in Law.* **Corresponding Author**, e-mail: elenakrav4enko81@ukr.net

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.3.13](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.3.13)

Received:

10 February 2026

Accepted:

13 March 2026

Published online:

17 March 2026

Copyright © 2026
by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

This paper focuses on examining the legal character of FIMI as a distinct kind of contemporary peril to a nation's security. Particular attention is given to the legal definition of this occurrence, the separation of its main legal traits, its differentiation from similar concepts (misinformation, promotion, intelligence campaigns), and the review of global legal norms and domestic statutes regarding the combating of information meddling. Special prominence is given to the challenges of legally classifying the pertinent actions and developing efficient frameworks for their governing control. The research aims to undertake a thorough legal examination of FIMI as a particular kind of hazard to national security, define its legal essence, pinpoint main legal characteristics and position within the framework of information offenses, along with evaluating the efficacy of global legal and domestic responses, followed by developing suggestions for enhancing legal governance in this domain. During the course of the scientific investigation, general scholarly methods were employed, notably analysis and synthesis—to uncover the substance and structure of FIMI as a legal occurrence; induction and deduction—to establish broad findings concerning its effect upon state security; a systematic viewpoint—to ascertain FIMI's position within the structure of contemporary perils; as well as a comparative technique—to contrast international statutory and domestic strategies for its legal governance. Moreover, the formal-legal approach was utilized to examine regulatory statutes and construe legal standards in the domain of combating informational intrusion. The substance of the concept of FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) was disclosed and its main characteristics were pinpointed. Theoretical perspectives for grasping information hazards in contemporary law and political and legal studies were examined. The connection of FIMI with associated concepts was established, notably disinformation, propaganda, and information campaigns. The core nature and form of national defense were described. The aim was to explore FIMI's position within the network of dangers to a nation's security. The legal facets of FIMI as a juridical occurrence were ascertained and its legal character defined. The global legal dimensions of FIMI are scrutinized, especially regarding the tenets of sovereignty and non-involvement in state internal matters. The status of regulatory and statutory oversight countering FIMI at the national level is evaluated. The current methods for confronting FIMI at international and state tiers are examined. Suggestions are put forth to enhance legal standardization and boost the efficiency of countering FIMI. The findings suggest that FIMI is an intricate, interdisciplinary occurrence that is gaining attributes of a distinct legal classification and presents a substantial peril to a nation's security, mainly concerning its informational and political aspects. It is argued that the legal essence of FIMI reveals itself through a blend of informational impact factors, outside interference, and manipulative techniques, which makes its precise legal categorization challenging.

KEYWORDS

information environment, disinformation, propaganda, threats, legal nature of FIMI, information security, national security, state.

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Правова природа FIMI як загрози національній безпеці

Олена М. Кравченко ¹

¹ Національна академія Служби безпеки України (Україна). Головний науковий співробітник, канд. юрид. наук, старший дослідник.

* Автор-кореспондент, e-mail: elenakrav4enko81@ukr.net

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.3.13](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.3.13)

Отримана:

10.02.2026 р.

Прийнята:

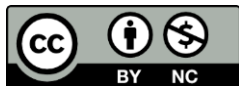
13.03.2026 р.

Опублікована:

17.03.2026 р.

Авторське право

© 2026 авторів

Цей твір

ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

Стаття присвячена дослідженню правової природи FIMI як специфічного різновиду сучасних загроз національній безпеці держави. Окремий акцент зроблено на проблемах правової кваліфікації відповідних діянь та формуванні ефективних механізмів їх нормативного врегулювання. Мета дослідження полягає у комплексному правовому аналізі FIMI як специфічного виду загроз національній безпеці, встановленні його юридичної природи, визначенні ключових правових ознак і місця у системі інформаційних правопорушень, а також оцінці ефективності міжнародно-правових і національних механізмів протидії з подальшим формулюванням пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання у цій сфері. У ході наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи, зокрема аналіз і синтез — для розкриття змісту та структури FIMI як правового явища; індукція та дедукція — з метою формування узагальнених висновків щодо його впливу на національну безпеку; системний підхід — для визначення місця FIMI у системі сучасних загроз; а також порівняльний метод — для зіставлення міжнародно-правових і національних підходів до його правового регулювання. Додатково застосовано формально-юридичний метод для аналізу нормативно-правових актів та тлумачення правових норм у сфері протидії інформаційному втручання. Розкрито зміст поняття FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) та визначено його ключові ознаки. Проаналізовано теоретичні підходи до розуміння інформаційних загроз у сучасному праві та політико-правовій науці. Визначено співвідношення FIMI із суміжними категоріями, зокрема дезінформацією, пропагандою та інформаційними операціями. Охарактеризовано сутність і структуру національної безпеки. Дослідити місце FIMI у системі загроз національній безпеці держави. Встановлено юридичні ознаки FIMI як правового явища та визначено його правову природу. Проаналізовано міжнародно-правові аспекти FIMI, зокрема у контексті принципів суверенітету та невтручання у внутрішні справи держав. Оцінено стан нормативно-правового регулювання протидії FIMI на національному рівні. Досліджено існуючі механізми протидії FIMI на міжнародному та державному рівнях. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання та підвищення ефективності протидії FIMI. У висновках зазначено, що FIMI є складним міждисциплінарним явищем, яке набуває ознак самостійної правової категорії та становить суттєву загрозу національній безпеці держави, насамперед у її інформаційному та політичному вимірах. Обґрунтовано, що правова природа FIMI проявляється через поєднання елементів інформаційного впливу, зовнішнього втручання та маніпулятивних практик, що ускладнює його чітку юридичну кваліфікацію.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

інформаційне середовище, дезінформація, пропаганда, загрози, правова природа FIMI, інформаційна безпека, національна безпека, держава.

1. Introduction

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології не лише розширили можливості доступу до інформації, але й створили передумови для активного використання інформаційного середовища як інструменту впливу на держави, суспільства та окремі соціальні групи. У цих умовах особливого значення набувають явища зовнішнього інформаційного втручання, зокрема FIMI, які характеризуються системністю, цілеспрямованістю та високим рівнем латентності. Зростання масштабів інформаційних конфліктів і поширення практик гібридного впливу актуалізують проблему правового осмислення таких явищ, оскільки вони дедалі частіше використовуються як інструмент досягнення геополітичних цілей без застосування традиційних форм збройної сили.

FIMI має комплексний і багатовимірний характер, поєднує елементи дезінформації, пропаганди, психологічного впливу та кібероперацій, що ускладнює його чітке визначення у правовому полі. Відсутність уніфікованого підходу до розуміння цього явища як на міжнародному, так і на національному рівнях призводить до фрагментарності правового. Особливої гостроти ця проблема набуває в умовах сучасних безпекових викликів, коли інформаційний простір стає ареною протистояння держав і недержавних акторів. У таких умовах виникає об'єктивна необхідність у формуванні чітких правових механізмів ідентифікації, кваліфікації та протидії FIMI, що обумовлює важливість наукового дослідження його правової природи. Комплексний аналіз цього явища дозволить не лише поглибити теоретичне розуміння інформаційних загроз, але й сприятиме розробці ефективних інструментів правового регулювання та зміцненню системи національної безпеки в цілому.

2. Literature Review

Проблематика Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI) у сучасних умовах трансформувалася з елементу інформаційної безпеки у самостійний об'єкт правового та безпекового регулювання. У науковому дискурсі спостерігається перехід від описових підходів до нормативно-правового осмислення FIMI як системної загрози демократичним інститутам і національній безпеці держав. Так, Б. Юськів, Н. Карпчук [1, с. 59] розглядали FIMI як патерн поведінки іноземних акторів, спрямований на вплив на політичні процеси та громадську думку. О. Мельніченко [2, с. 109] розглядає перспективи впровадження поняття FIMI у законодавство України. М. Присяжнюк [3, с. 88] присвятив дослідження інформаційним операціям РФ проти України, FIMI трактується як інструмент когнітивної війни та впливу на ЗСУ й суспільство.

І. Верховцева [4, с. 26] розглядає інформаційну війну як інструмент геноцидного та політично-деструктивного впливу, однак дослідження має переважно описовий характер і слабо формалізує механізми FIMI як системної загрози. Ю. Поліщук [5, с. 35] здійснив якісний історіографічний аналіз інформаційної війни, але зосереджується переважно на описі підходів інших дослідників, не формуючи власної аналітичної моделі FIMI. С. Матвієнків та Я. Пучко [6, с. 225] переконливо описують вплив дезінформації на інформаційну безпеку України, однак робота має емпірично-описовий характер без глибокого теоретичного моделювання FIMI. Ю. В. Кириченко, Т. І. Сергієнко, В. О. Слестін [7, с. 89] пов'язують інформаційні війни з гібридною агресією РФ, однак аналіз залишається концептуальним і не містить емпіричної верифікації або моделі атрибуції інформаційних операцій. В. Лавров, А. Дудатьєв, [8, с. 248] роблять акцент на технічних методах оцінки дезінформації (ML, risk models), однак недостатньо враховують політичний та стратегічний контекст FIMI як державної практики. Я. Гаргаун, Д. Тулупніков [9, с. 53] розглядали пропаганду як інструмент політичного впливу, однак дослідження має загальноописовий характер і не розмежовує FIMI, дезінформацію та класичну пропаганду. М. М. Науменко [10, с. 208] розглядає стратегічні комунікації як інструмент протидії інформаційним загрозам, однак дослідження більше фокусується на практичних механізмах державної комунікації, ніж на теоретичному осмисленні FIMI як окремого феномену. D. Wright, R. Kumar [11, с. 310] аналізує FIMI через призму довіри суспільства та соціальної стабільності. Її підхід є соціологічно орієнтованим і корисним для розуміння наслідків інформаційних кампаній. Таким чином, дослідники формують важливий емпіричний фундамент для дослідження FIMI, однак подальший розвиток потребує переходу від описових моделей до теоретичної формалізації

явища, а також інтеграції правового, політичного та кібербезпекового вимірів у єдину аналітичну рамку.

3. Problem Statement

Мета дослідження полягає у всебічному теоретико-правовому осмисленні FIMI як сучасного феномену інформаційного впливу, визначенні його правової природи, встановленні місця у системі загроз національній безпеці, а також у комплексному аналізі міжнародно-правових і національних підходів до його регулювання з метою вироблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення правових механізмів протидії.

4. Methods and Materials

У ході дослідження було використано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання. Зокрема, застосовано аналіз і синтез для розкриття змісту та структурних характеристик FIMI як правового явища; індукцію та дедукцію — для формування узагальнених висновків щодо його впливу на національну безпеку; системний метод — для визначення місця FIMI в загальній системі інформаційних загроз; порівняльно-правовий метод — для зіставлення підходів різних правових систем і міжнародних інституцій до регулювання інформаційного втручання; а також формально-юридичний метод — для аналізу нормативно-правових актів та їх тлумачення.

Матеріалами дослідження стали положення міжнародно-правових актів у сфері інформаційної безпеки, документи Європейського Союзу та інших міжнародних організацій, національне законодавство у сфері національної та інформаційної безпеки, аналітичні звіти державних і міждержавних структур, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, присвячені проблематиці інформаційних загроз, дезінформації та гібридного впливу.

5. Results and Discussion

Поняття FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) у сучасному науково-правовому дискурсі використовується для позначення цілеспрямованого зовнішнього інформаційного впливу, що здійснюється державними або пов'язаними з ними акторами з метою маніпулювання інформаційним простором іншої держави, впливу на суспільну думку, підриву довіри до інституцій влади та дестабілізації внутрішньополітичної ситуації.

Ключовими ознаками FIMI є цілеспрямованість, тобто орієнтація на досягнення конкретного політичного або стратегічного результату; зовнішній характер впливу, що передбачає походження дій за межами держави-об'єкта; системність і координація інформаційних операцій; використання маніпулятивних технік, зокрема викривлення фактів, емоційного впливу та селективної подачі інформації; а також латентність і складність виявлення джерела впливу. Окрім цього, FIMI часто має довготривалий ефект, спрямований на поступове формування певних наративів у суспільстві.

FIMI можна розглядати як комплексне інформаційно-правове явище, що перебуває на перетині інформаційної безпеки, міжнародного права та політичної комунікації, і становить одну з сучасних загроз суверенітету держави в умовах цифровізованого суспільства.

У сучасному інформаційному просторі спостерігається суттєве ускладнення форм і методів впливу на суспільну свідомість, що зумовлює необхідність чіткого розмежування суміжних, але не тотожних категорій, таких як FIMI, пропаганда, дезінформація та інформаційні операції. Їх взаємопов'язаність і часткове перетинання створюють певні труднощі для правової кваліфікації та наукового аналізу, оскільки одна й та сама інформаційна дія може одночасно містити ознаки кількох із зазначених явищ.

Водночас кожна з цих категорій має власну змістовну специфіку, різний рівень комплексності та відмінні цільові установки. Особливої уваги потребує FIMI як відносно нове концептуальне поняття, що охоплює ширший спектр зовнішнього інформаційного впливу та інтегрує окремі елементи пропаганди, дезінформації й інформаційних операцій. Його аналіз у

співвідношенні з зазначеними категоріями дозволяє глибше розкрити правову природу цього явища та визначити його місце у системі сучасних загроз національній безпеці.

Дослідження співвідношення FIMI з суміжними категоріями є необхідним етапом для формування цілісного наукового розуміння інформаційних загроз, а також для вдосконалення підходів до їх правової кваліфікації та нормативного регулювання (табл. 1).

Таблиця 1. Співвідношення FIMI з суміжними категоріями

Критерій порівняння	FIMI	Пропаганда	Дезінформація	Інформаційні операції
Понятійна природа	Комплексне явище зовнішнього інформаційного втручання	Комунікативна діяльність ідеологічного характеру	Інформаційна практика поширення неправдивих відомостей	Сукупність скоординованих дій в інформаційному середовищі
Рівень узагальнення	Інтегративна, багатовимірна категорія	Частково узагальнююча категорія	Елемент інформаційного впливу	Широка операційна категорія
Суб'єктний склад	Переважно іноземні державні та квазідержавні актори	Державні, політичні або суспільні актори	Будь-які суб'єкти інформаційної діяльності	Державні, військові, спеціальні або гібридні структури
Характер дій	Системний, прихований, стратегічно координований вплив	Переважно відкритий або напіввідкритий вплив	Точкове або фрагментарне викривлення інформації	Планований, багаторівневий, часто комбінований вплив
Основні інструменти	Маніпулятивні наративи, алгоритмічне підсилення, бот-мережі	Ідеологічні меседжі, медіакампанії	Фейки, викривлення фактів, підробка контенту	Кіберзасоби, психологічні операції, медіастратегії
Цільова спрямованість	Підрив національної безпеки, вплив на суверенні рішення держави	Формування або корекція суспільної думки	Введення в оману окремих аудиторій	Досягнення політичних, військових або стратегічних цілей
Правова кваліфікація	Формується як окремий об'єкт правового регулювання	Частково врегульована у межах свободи вираження поглядів	Може кваліфікуватися як правопорушення залежно від контексту	Частково врегульована у сфері нацбезпеки та кібербезпеки
Співвідношення з FIMI	Базова категорія	Складовий елемент	Один із інструментів реалізації	Ширша система, в межах якої функціонує FIMI

Джерело: систематизовано авторами за даними, наведеними у [1, с. 59; 4, с. 26; 7, с. 89].

Проведений порівняльний аналіз свідчить, що FIMI не є тотожним жодній із розглянутих категорій, а становить більш складне та інтегративне явище. На відміну від пропаганди, дезінформації та інформаційних операцій, FIMI характеризується системністю, зовнішнім походженням та чіткою спрямованістю на вплив на внутрішні процеси держави з метою підриву її суверенітету та національної безпеки.

Водночас дезінформація та пропаганда виступають переважно інструментами реалізації FIMI, тоді як інформаційні операції є ширшою категорією, в межах якої FIMI може розглядатися як специфічний різновид, орієнтований саме на приховане зовнішнє втручання. Таким чином, FIMI займає проміжне, але водночас самостійне місце у системі інформаційних впливів, поєднуючи окремі елементи суміжних явищ, але не зводяться до жодного з них повністю. Це підтверджує необхідність його окремого правового осмислення та вироблення спеціалізованих підходів до ідентифікації, кваліфікації та протидії таким загрозам у межах національного та міжнародного права.

Національна безпека є комплексною правовою та політико-управлінською категорією, що відображає стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави від внутрішніх та зовнішніх загроз. У сучасній доктрині вона розглядається не лише як стан відсутності небезпек, а як динамічна система, спрямована на забезпечення сталого розвитку держави, збереження її суверенітету, територіальної цілісності та стабільного функціонування інституцій.

Загрози національній безпеці традиційно розглядаються як сукупність явищ, процесів і дій, що здатні завдати шкоди життєво важливим інтересам людини, суспільства та держави, порушити стабільність її функціонування або поставити під сумнів суверенітет і територіальну цілісність. У сучасній правовій доктрині їх класифікація здійснюється за різними критеріями, що дозволяє системно охопити багатомірний характер безпекових ризиків.

За сферою виникнення загрози поділяються на політичні, економічні, воєнні, соціальні, екологічні, енергетичні та інформаційні. За походженням розрізняють внутрішні та зовнішні загрози, де зовнішні пов'язані з діяльністю інших держав, а внутрішні — з кризовими процесами всередині держави. За характером впливу виокремлюють прямі (безпосередні дії проти державних інституцій) та опосередковані (вплив через суспільні процеси, інформаційне середовище, економічні механізми).

У цьому контексті FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) виступає специфічною формою зовнішньої інформаційної загрози гібридного типу. Його роль полягає у системному та координованому впливі на інформаційний простір держави з метою підриву її суверенітету, дестабілізації внутрішньополітичної ситуації та впливу на процеси прийняття рішень. На відміну від окремих інформаційних загроз, FIMI має комплексний характер, оскільки поєднує елементи дезінформації, пропаганди, маніпуляції наративами та технологічного впливу через цифрові платформи.

FIMI слід розглядати як інтегровану загрозу національній безпеці, що функціонує в межах ширшої категорії гібридних загроз, але вирізняється своєю стратегічною спрямованістю, зовнішнім походженням та високим рівнем латентності. Його поява та активне поширення свідчать про трансформацію природи сучасних безпекових викликів, у яких інформаційний вимір набуває самостійного та системоутворюючого значення. FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) є однією з найбільш складних форм сучасного зовнішнього інформаційного впливу, яка безпосередньо зачіпає базові елементи функціонування держави. Його вплив проявляється насамперед у політичній, інституційній та суспільній площинах, створюючи довгострокові ризики для стабільності державного устрою.

У контексті політичної стабільності FIMI здатний дестабілізувати внутрішньополітичну ситуацію шляхом системного впливу на суспільну думку, загострення соціальних конфліктів та підриву довіри до органів державної влади. Використання маніпулятивних наративів, інформаційних вкидів і цілеспрямованого поширення дезінформації може призводити до поляризації суспільства, зростання політичної напруги та зниження легітимності державних інституцій. У результаті формується середовище керованої нестабільності, яке ускладнює прийняття стратегічних управлінських рішень.

Щодо державного суверенітету, FIMI становить загрозу його інформаційній складовій, яка в сучасних умовах є невід'ємною частиною загального суверенітету держави. Зовнішнє інформаційне втручання може впливати на процес формування державної політики, змінювати пріоритети суспільного розвитку та створювати умови для непрямого зовнішнього контролю над внутрішніми процесами. Таким чином, суверенітет зазнає не класичного, а опосередкованого підриву через маніпуляцію інформаційним середовищем і суспільною свідомістю.

У сфері демократичних процесів FIMI особливо небезпечний під час виборчих кампаній, референдумів та інших форм політичної участі громадян. Він може впливати на формування електоральних уподобань, спотворювати сприйняття політичних акторів та підривати принцип рівності доступу до достовірної інформації. Це ставить під сумнів чесність і прозорість демократичних процедур, знижує рівень довіри до виборчих інститутів та послаблює загальну демократичну стійкість держави.

FIMI слід розглядати як системну загрозу, що одночасно впливає на політичну стабільність, суверенітет і демократичні процеси. Його особливість полягає в тому, що він діє

переважно непрямими, прихованими методами, поступово змінюючи інформаційне середовище та поведінкові моделі суспільства, що ускладнює його своєчасне виявлення та правову протидію.

FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) як правове явище характеризується сукупністю специфічних ознак, що дозволяють відмежувати його від суміжних категорій інформаційного впливу та визначити його місце в системі правових відносин у сфері національної безпеки.

Першою ключовою юридичною ознакою FIMI є його зовнішнє походження. Йдеться про діяльність іноземних держав, державоподібних структур або пов'язаних з ними суб'єктів, що здійснюють вплив на інформаційний простір іншої держави. Саме цей елемент дозволяє розглядати FIMI як форму транскордонного втручання, що потенційно порушує принципи суверенітету та невтручання у внутрішні справи держав. Другою ознакою виступає цілеспрямованість і керованість впливу. FIMI характеризується наявністю визначеної стратегії та політичних або геополітичних цілей. Така спрямованість дозволяє кваліфікувати його як інструмент реалізації державної або квазідержавної політики у сфері інформаційного впливу [8, с. 248].

Третьою ознакою є системність та багаторівневність. FIMI реалізується через комплекс скоординованих заходів, які можуть включати дезінформаційні кампанії, маніпуляцію нарративами. Це надає йому характеру складного правового явища, що виходить за межі класичних деліктних конструкцій. Четвертою ознакою є латентність (прихованість). Джерела та справжні суб'єкти впливу часто маскуються, що ускладнює їх ідентифікацію та юридичну кваліфікацію. Ця властивість є однією з ключових проблем у сфері правового реагування на FIMI. П'ятою ознакою є суспільно небезпечний характер наслідків, який проявляється у впливі на політичну стабільність, інформаційну безпеку, демократичні процеси та функціонування державних інституцій. У правовому вимірі це дозволяє розглядати FIMI як загрозу національній безпеці [5, с. 35].

FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) у міжнародно-правовому вимірі постає як складне та недостатньо уніфіковане явище, правова оцінка якого здійснюється переважно через призму загальних принципів міжнародного права, насамперед суверенної рівності держав та заборони втручання у їх внутрішні справи. Відсутність спеціального універсального міжнародно-правового акту, який би прямо регулював FIMI, зумовлює необхідність його аналізу через існуючі норми та доктринальні підходи.

Принцип суверенітету держави передбачає її виключну компетенцію у вирішенні внутрішніх справ, включно з формуванням політичної системи, інформаційної політики та механізмів суспільної комунікації. Це закріплено, зокрема, у Статуті ООН, який встановлює принцип суверенної рівності держав (ст. 2(1)) [12].

У цьому контексті FIMI, який спрямований на вплив на внутрішні політичні процеси, суспільну думку та прийняття державних рішень, може розглядатися як непряма форма посягання на суверенітет.

Принцип невтручання у внутрішні справи держав забороняє будь-які форми примусового впливу на державу. Його класичне формулювання міститься в Декларації про принципи міжнародного права 1970 року [13]. Також Міжнародний суд ООН у справі *Nicaragua v. United States* (1986) підтвердив заборону втручання як звичаєву норму міжнародного права [14].

У доктрині міжнародного права дедалі частіше обговорюється питання, чи можуть інформаційні операції та FIMI кваліфікуватися як порушення цього принципу. У цьому контексті FIMI може розглядатися як форма непрямого втручання, особливо у випадках системних та скоординованих інформаційних кампаній. Європейський Союз офіційно визначає FIMI як загрозу безпеці інформаційного простору та демократичним процесам [15].

Таким чином, у міжнародно-правовому аспекті FIMI перебуває у зоні нормативної невизначеності, однак його змістовні характеристики дозволяють розглядати його як потенційне порушення принципів суверенітету та невтручання у внутрішні справи держав, що потребує подальшого розвитку міжнародно-правового регулювання.

Стан нормативно-правового регулювання протидії FIMI на національному рівні (зокрема в Україні) характеризується як фрагментарний, динамічний та такий, що перебуває у стадії становлення. Це зумовлено відносною новизною самого поняття FIMI та швидкою еволюцією інформаційних загроз у цифровому середовищі.

Насамперед слід зазначити, що спеціального закону, який би прямо визначав FIMI та встановлював комплексний механізм протидії йому, на сьогодні не існує. Водночас правове регулювання здійснюється через систему нормативних актів загального та спеціального характеру, які охоплюють суміжні сфери інформаційної та національної безпеки.

Важливою особливістю є те, що протидія FIMI здійснюється переважно опосередковано, через інструменти протидії дезінформації, кіберзагрозам, інформаційним операціям та гібридним впливам. Такий підхід свідчить про відсутність уніфікованої правової категорії FIMI в національному законодавстві, що ускладнює його чітку юридичну кваліфікацію та правозастосування.

Разом із тим спостерігається поступова інституціоналізація механізмів протидії інформаційним загрозам — створення спеціалізованих органів, розвиток стратегічних комунікацій держави, посилення кіберзахисту та впровадження заходів із протидії дезінформації. Це свідчить про поступове наближення національної правової системи до концепту FIMI, який активно використовується в практиці ЄС та міжнародних партнерів як узагальнююча категорія інформаційного втручання (табл. 2).

Таблиця 2. Стан нормативно-правового регулювання протидії FIMI на національному рівні

Критерій	Характеристика сучасного стану	Правове значення / оцінка
Наявність спеціального регулювання FIMI	Відсутнє окреме законодавче визначення FIMI	Фрагментарність правового підходу, відсутність уніфікованого інституту
Базове нормативне забезпечення	Конституція, Закон «Про національну безпеку України», Закон «Про інформацію», Закон «Про кібербезпеку України»	Формує загальну правову основу протидії інформаційним загрозам
Стратегічний рівень регулювання	Стратегія інформаційної безпеки України	Закладає концептуальні підходи до протидії дезінформації та інформаційним загрозам, наближеним до FIMI
Підхід до регулювання	Опосередкований (через дезінформацію, кіберзагрози, гібридні загрози)	Відсутність прямої юридичної кваліфікації FIMI
Інституційний механізм	Розвиток стратегічних комунікацій, кіберзахисту, інформаційної безпеки	Часткова інституціоналізація протидії інформаційним впливам
Рівень системності регулювання	Несистемний, міжгалузевий	Потребує інтеграції в єдину правову модель
Відповідність міжнародним підходам	Часткове наближення до підходів ЄС та НАТО щодо FIMI	Відображає адаптаційний етап гармонізації
Загальна оцінка стану	Перехідна модель правового регулювання	Формування майбутнього інституту протидії FIMI

Джерело: сформовано автором на основі [16-20]

Нормативно-правове регулювання протидії FIMI на національному рівні перебуває на етапі становлення та характеризується відсутністю спеціального правового інституту. Водночас наявні нормативні та стратегічні акти формують основу для його майбутньої інституціоналізації в межах системи інформаційної та національної безпеки. У наукових дослідженнях також підкреслюється, що вдосконалення інформаційного законодавства та розробка механізмів протидії інформаційній агресії є ключовими напрямками зміцнення національної безпеки, зокрема в контексті протидії дезінформації, пропаганді та FIMI-подібним загрозам [21, с. 389].

Отже, сучасний стан нормативно-правового регулювання протидії FIMI можна охарактеризувати як перехідний етап від фрагментарного регулювання до формування комплексної системи правового реагування, яка поки що не має самостійного правового інституту FIMI, але вже містить його функціональні елементи в межах ширшої системи інформаційної та національної безпеки.

Сучасна система протидії FIMI має багаторівневий характер і базується на поєднанні «жорстких» (правових, санкційних, інституційних) та «м'яких» (освітніх, комунікаційних,

технологічних) механізмів. На міжнародному рівні ключову роль відіграє координація держав та встановлення єдиних стандартів регулювання цифрового простору, тоді як на національному рівні забезпечує практичну імплементацію цих підходів через законодавство, державні інституції та політики. Для України, в умовах гібридної війни, FIMI виступає однією з центральних загроз, що стимулює постійне вдосконалення нормативно-правової бази, розвиток інституційної спроможності та інтеграцію з європейськими механізмами інформаційної безпеки [22, с. 87].

Вдосконалення правового регулювання та підвищення ефективності протидії FIMI потребують насамперед нормативного закріплення самого поняття FIMI у національному законодавстві. Відсутність його чіткого юридичного визначення ускладнює кваліфікацію відповідних дій та створює прогалини у правозастосуванні. Визначення FIMI як окремого об'єкта правового регулювання дозволило б сформувати єдині підходи до його ідентифікації та відмежування від суміжних явищ, таких як дезінформація чи пропаганда. Важливим напрямом є гармонізація національного законодавства з підходами Європейського Союзу та НАТО, де FIMI розглядається як складова гібридних загроз. Це передбачає адаптацію правових механізмів до міжнародних стандартів, зокрема у сфері стратегічних комунікацій, захисту демократичних процесів та регулювання цифрового інформаційного простору. Така інтеграція сприятиме підвищенню ефективності міждержавної співпраці у сфері безпеки [10, с. 208].

Окрему увагу слід приділити посиленню інституційної спроможності держави шляхом удосконалення координації між органами сектору безпеки, розвитку систем моніторингу інформаційного простору та впровадження сучасних технологій виявлення інформаційних маніпуляцій. Це дозволить забезпечити більш оперативне реагування на FIMI-кампанії та підвищити рівень захисту інформаційного середовища. Крім того, підвищення ефективності протидії FIMI неможливе без розвитку суспільної стійкості до інформаційних впливів [6, с. 225]. Це передбачає реалізацію програм медіаграмотності, освітніх ініціатив та інформаційних кампаній, спрямованих на формування критичного мислення у громадян. У сукупності такі заходи створюють комплексну систему протидії, яка поєднує правові, інституційні та суспільні механізми захисту.

6. Conclusions

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) є складним, багаторівневим явищем сучасного інформаційного простору, яке набуває ознак самостійної загрози національній безпеці. Його сутність полягає у системному зовнішньому інформаційному впливі, спрямованому на маніпулювання суспільною свідомістю, підриг довіри до державних інституцій та вплив на процеси прийняття політичних рішень.

У ході дослідження встановлено, що FIMI не є тотожним пропаганді, дезінформації чи інформаційним операціям, а становить інтегровану категорію, яка поєднує елементи зазначених явищ, але відрізняється системністю, стратегічною спрямованістю та зовнішнім походженням. Це дозволяє розглядати його як специфічну форму гібридного впливу, що має транснаціональний характер.

Аналіз показав, що FIMI суттєво впливає на політичну стабільність держав, підригає інформаційний суверенітет та створює ризики для демократичних процесів, зокрема виборів та функціонування інститутів громадянського суспільства. Його вплив має прихований і довготривалий характер, що ускладнює своєчасне виявлення та правову кваліфікацію.

Дослідження також засвідчило, що міжнародно-правове регулювання FIMI перебуває на етапі формування та базується переважно на загальних принципах суверенітету та невтручання у внутрішні справи держав. На національному рівні регулювання є фрагментарним і здійснюється через норми інформаційного, кібернетичного та безпекового законодавства без виокремлення FIMI як самостійного правового інституту.

Отже, можна констатувати, що сучасна система протидії FIMI потребує подальшого розвитку та інституціоналізації. Її вдосконалення має ґрунтуватися на нормативному визначенні цього явища, гармонізації з міжнародними стандартами, посиленні інституційної спроможності держави та підвищенні інформаційної стійкості суспільства.

References

1. Yuskiv, B., & Karpchuk, N. (2025). Zovnishnie informatsiine manipuliuvannia ta vtruchannia: vplyv RF na hromadsku dumku naperedodni povnomasshtabnoho vtorhnnennia [External information manipulation and interference: the influence of the Russian Federation on public opinion on the eve of a full-scale invasion]. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu*, (51), 59–74. <https://doi.org/10.31861/mhpi2025.51.59-74> (in Ukrainian)
2. Melnichenko, O. (2025). Protydiia inozemnym informatsiinym manipuliatsiam ta vtruchanniam (FIMI): kontseptsia ta perspektyvy u zakonodavstvi Ukrainy [Counteracting Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI): Concept and Prospects in Ukrainian Legislation]. In *Conference: Current Issues and Advances in Modern Science* (pp. 109–114). <https://doi.org/10.64076/iedc251218.17> (in Ukrainian)
3. Prysiazhniuk, M. (2025). Strategic Narratives and Information Warfare: Russian FIMI Campaigns against Ukraine's Armed Forces in the Context of War and Societal Impact. *Culture. Society. Economy. Politics*, 5(1), National University of Political Studies and Public Administration, 88-108. <https://doi.org/10.2478/csep-2025-0007>
4. Verkhovtseva, I. (2024). Rosiiska informatsiina viina proty Ukrainy 2014–2024 rr. yak predmet naukovykh studii: kontsept "informatsiine nasylstvo" [Russian information war against Ukraine 2014–2024 as a subject of scientific studies: the concept of "information violence"]. *Obraz*, 2(45), 26-35. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.2\(45\)-26-35](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.2(45)-26-35) (in Ukrainian)
5. Polishchuk, Yu. (2025). Informatsiina viina yak skladova rosiiskoi ahresii proty Ukrainy: istoriohrafia problem [Information warfare as a component of Russian aggression against Ukraine: historiography of the problem]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, (6), 35–49. <https://doi.org/10.15407/uhj2025.06.035> (in Ukrainian)
6. Matviienkiv, S., & Puchko, Ya. (2025). Rosiisko-ukrainska viina v informatsiinomu vymiri: vyklyky ta yikh podolannia [The Russian-Ukrainian war in the information dimension: challenges and how to overcome them]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu*. Seria: Politolohiia, (20), 225–232. <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-20-27> (in Ukrainian)
7. Kyrychenko, Yu. V., Serhienko, T. I., & Slastin, V. O. (2025). Informatsiini viiny yak instrument hibrydnoi ahresii: ukrainskyi dosvid [Information wars as a tool of hybrid aggression: Ukrainian experience]. *Visnyk NTUU "KPI"*. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo, 1(65), 89–95. [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1\(65\).332563](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1(65).332563) (in Ukrainian)
8. Lavrov, V., & Dudatiev, A. (2025). Ohliad isnuichykh metodiv otsiniuvannia ryzykiv dezinformatsii v umovakh hibrydnoi viiny [Overview of existing methods for assessing the risks of disinformation in hybrid warfare]. *Elektronne fakhove naukove vydannia "Kiberbezpeka: osvita, nauka, tekhnika"*, 3(27), 248–256. <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2025.27.720> (in Ukrainian)
9. Harhaun, Ya., & Tulupnikov, D. (2024). Propahanda i dezinformatsiia v rosiiskykh ta ukrainskykh media : informatsiini tekhnolohii u konflikti [Propaganda and disinformation in Russian and Ukrainian media: information technologies in conflict]. *Acta de Historia & Politica : Saeculum XXI*, (VIII), 53–61. <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2394> (in Ukrainian)
10. Naumenko, M. M. (2025). Strategic communication in ukraine's information warfare. *Acta securitatae volynienses*, 6, 208-216. <https://doi.org/10.32782/2786-9385/2025-6-22>
11. Wright, D., & Kumar, R. (2025). Fighting foreign information manipulation and interference. *Open Access Government* July 2025, 310-311. <https://www.openaccessgovernment.org/article/fighting-foreign-information-manipulation-and-interference/191418/>
12. United Nations Charter (full text). <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>
13. Deklaratsiia pro pryntsyipy mizhnarodnoho prava, shcho stosuiutsia druzhnykh vidnosyn i spivrobitnytstva vidpovidno do Statutu OON, shcho pryiniata Heneralnoiu Asambleieiu v 1970 rotsi [Declaration on Principles of International Law Concerning Friendly Relations and Co-operation in accordance with the Charter of the United Nations, adopted by the General Assembly in 1970]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569 (in Ukrainian)
14. Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America). <https://www.icj-cij.org/case/70>
15. Countering hybrid threats. 2026. <https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats>
16. Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 15 zhovtnia 2021 roku "Pro Stratehiiu informatsiinoi bezpeky" 685/2021 vid 28.12.2021 [Decree of the President of Ukraine "On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of October 15, 2021 "On the

- Information Security Strategy” 685/2021 of 12/28/2021.].
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (in Ukrainian)
17. Zakon Ukrainy “Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy” 2469-VIII vid 24.01.2026. [Law of Ukraine “On National Security of Ukraine” 2469-VIII dated 01/24/2026.] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (in Ukrainian)
 18. Zakon Ukrainy “Pro informatsiiu” 2657-XII id 20.01.2026. [Law of Ukraine “On Information” 2657-XII dated 01/20/2026.] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (in Ukrainian)
 19. Zakon Ukrainy “Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy” 2163-VIII vid 19.10.2025. [Law of Ukraine “On the Basic Principles of Ensuring Cybersecurity of Ukraine” 2163-VIII dated 10/19/2025.] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (in Ukrainian)
 20. United Nations Charter. <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>
 21. Solodka, O.M. (2025). Udoskonalennia informatsiinoho zakonodavstva yak napriam protydii rosiiskii informatsiinii ahresii [Improving information legislation as a way to counter Russian information aggression]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu*. Seriiia pravo, 90(3), 389–394. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.3.57> (in Ukrainian)
 22. Riapolov, A.P. (2025). Normatyvno-pravovi osnovy informatsiinoi bezpeky ukrainy v umovakh hibrydnoi ahresii [Regulatory and legal foundations of information security in Ukraine in conditions of hybrid aggression]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu*. Seriiia pravo, 89(3), 87–91. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.3.12> (in Ukrainian)